ภาคผนวก G

การทดลองที่ 7 การเรียกใช้และสร้างฟังก์ชันใน โปรแกรมภาษาแอสเซมบลี

ผู้อ่านควรจะต้องทำความเข้าใจเนื้อหาของบทที่ 4 หัวข้อ 4.8 และ ทำการทดลองที่ 5 และการทดลองที่ 6 ใน ภาคผนวกก่อนหน้า โดยการทดลองนี้จะเสริมความเข้าใจของผู้อ่านให้เพิ่มมากขึ้น ตามวัตถุประสงค์เหล่านี้

- เพื่อพัฒนาโปรแกรมภาษาแอสเซมบลีเรียกใช้งานตัวแปรเดี่ยวหรือตัวแปรสเกลาร์ (Scalar)
- เพื่อพัฒนาโปรแกรมแอสเซมบลีเรียกใช้งานตัวแปรชุดหรืออาร์เรย์ (Array)
- เพื่อเรียกใช้ฟังก์ชันจากไลบรารีพื้นฐานด้วยโปรแกรมภาษาแอสเซมบลี ในหัวข้อที่ 4.8
- เพื่อสร้างฟังก์ชันเสริมในโปรแกรมภาษาแอสเซมบลี

G.1 การใช้งานตัวแปรในดาต้าเซ็กเมนต์

ตัวแปรต่างๆ ที่ประกาศโดยใช้ชื่อ **เลเบล** ต้องการพื้นที่ในหน่วยความจำสำหรับจัดเก็บค่าตามที่ได้สรุปใน ตารางที่ 2.1 ตัวแปรมีสองชนิดแบ่งตามพื้นที่ในการจัดเก็บค่า คือ

- ตัวแปรชนิด**โกลบอล** (Global Variable) อาศัยพื้นที่สำหรับเก็บค่าของตัวแปรเหล่านี้ เรียกว่า **ดาต้า** เซ็กเมนต์ (Data Segment) ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 4 และ
- ตัวแปรชนิดโลคอล (Local Variable) อาศัยพื้นที่ภายในสแต็กเซ็กเมนต์ (Stack Segment) สำหรับจัด เก็บค่าชั่วคราว เนื่องจากฟังก์ชันคือชุดคำสั่งย่อยที่ฟังก์ชัน main() ในภาษา C หรือ main: ในภาษาแอ สเซมบลีเป็นผู้เรียกใช้ และเมื่อทำงานเสร็จสิ้น ฟังก์ชันนั้นจะต้องรีเทิร์นกลับมาหาฟังก์ชัน main() หรือ main: ในที่สุด ดังนั้น ตัวแปรชนิดโลคอลจึงใช้พื้นที่จัดเก็บค่าในสแต็กเฟรมภายในสแต็กเซ็กเมนต์แทน เพราะสแต็กเฟรมจะมีการจองพื้นที่ (PUSH) และคืนพื้นที่ (POP) ในรูปแบบ Last In First Out ตามที่ อธิบายในหัวข้อที่ 3.3.3 ทำให้ไม่จำเป็นต้องใช้พื้นที่ในบริเวณดาต้าเซ็กเมนต์ ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจ หัวข้อนี้เพิ่มเติมในการทดลองที่ 8 ภาคผนวก H

G.1.1 การโหลดค่าตัวแปรเดี่ยวจากหน่วยความจำมาพักในรีจิสเตอร์

- 1. ย้ายไดเรกทอรีไปยัง /home/pi/asm โดยใช้คำสั่ง \$ cd /home/pi/asm
- 2. สร้างไดเรกทอรี Lab7 โดยใช้คำสั่ง \$ mkdir Lab7
- 3. ย้ายไดเรกทอรีเข้าไปใน Lab7
- 4. **ตรวจสอบ**ว่าไดเรกทอรีปัจจุบันโดยใช้คำสั่ง pwd
- 5. สร้างไฟล์ Lab7_1.s ตามซอร์สโค้ดต่อไปนี้ ผู้อ่านสามารถข้ามประโยคคอมเมนต์ได้ เมื่อทำความเข้าใจ แต่ละคำสั่งแล้ว

```
.data
    .balign 4 @ Request 4 bytes of space
fifteen: .word 15 @ fifteen = 15
   .balign 4 @ Request 4 bytes of space
thirty: .word 30 @ thirty = 30
    .text
    .global main
main:
   LDR R1, addr_fifteen
                          @ R1 <- address_fifteen
                            @ R1 <- Mem[address_fifteen]
   LDR R1, [R1]
   LDR R2, addr_thirty
                           @ R2 <- address_thirty
   LDR R2, [R2]
                             @ R2 <- Mem[address_thirty]</pre>
   ADD R0, R1, R2
end:
   BX LR
addr_fifteen: .word fifteen
addr_thirty: .word thirty
```

6. สร้าง makefile ภายในไดเรกทอรี Lab7 และกรอกคำสั่งดังนี้

```
Lab7_1: gcc -o Lab7_1 Lab7_1.s
```

7. ทำการ make และรันโปรแกรมโดยใช้คำสั่ง

∴ 45 #

8. สร้างไฟล์ Lab7_2.s ตามโค้ดต่อไปนี้จากไฟล์ Lab7_1.s ผู้อ่านสามารถข้ามประโยคคอมเมนต์ได้ เมื่อ ทำความเข้าใจแต่ละคำสั่งแล้ว

```
.data
                     @ Request 4 bytes of space
    .balign 4
fifteen: .word 0
                    @ fifteen = 0
    .balign 4
                      @ Request 4 bytes of space
thirty: .word 0
                    0 thirty = 0
    .text
    .global main
main:
   LDR R1, addr_fifteen @ R1 <- address_fifteen
   MOV R3, #15
                         @ R3 <- 15
    STR R3, [R1]
                         @ Mem[address_fifteen] <- R3</pre>
    LDR R2, addr_thirty @ R2 <- address_thirty
    MOV R3, #30
                         @ R3 <- 30
    STR R3, [R2]
                         @ Mem[address_thirty] <- R2</pre>
   LDR R1, addr_fifteen @ Load address
                         @ R1 <- Mem[address_fifteen]
   LDR R1, [R1]
    LDR R2, addr_thirty @ Load address
    LDR R2, [R2]
                          @ R2 <- Mem[address_thirty]</pre>
   ADD RO, R1, R2
end:
   BX LR
@ Labels for addresses in the data section
addr_fifteen: .word fifteen
addr_thirty: .word thirty
```

9. เพิ่มประโยคต่อไปนี้ใน makefile ให้รองรับ Lab7 2

```
Lab7_2:
        gcc -o Lab7_2 Lab7_2.s
```

10. ทำการ make และรันโปรแกรมโดยใช้คำสั่ง

```
t63010484@Pi432b:~/asm/Lab7 $ ./Lab7 2
$ make Lab7 2
                  t63010484@Pi432b:~/asm/Lab7 $ echo $?
$ ./Lab7 2
$ echo $ 9 → 45 #
```

้บันทึกผลและอธิบายผลที่เกิดขึ้นเพื่อเปรียบเทียบกับข้อที่แล้ว

G.1.2 การใช้งานตัวแปรชุดหรืออาร์เรย์ ชนิด word

ภาษาแอสเซมบลีจะกำหนดชนิดตามหลังชื่อตัวแปร เช่น .word, .hword, และ .byte ใช้กำหนดขนาดของ ตัวแปรนั้นๆ ขนาด 32, 16 และ 8 บิตตามลำดับ ยกตัวอย่าง คือ: 🚜 🖟 💃 💃

(4 bytes) (2 bytes)

```
Assembly: numbers: .word 1, 2, 3, 4
```

เป็นการประกาศและตั้งค่าตัวแปรชนิดอาร์เรย์ของ word ซึ่งต้องการพื้นที่ 4 ไบต์ต่อข้อมูลหนึ่งตำแหน่ง ซึ่งจะ ตรงกับประโยคต่อไปนี้ในภาษา C

```
d: int numbers=\{1, 2, 3, 4\}
```

1. สร้างไฟล์ Lab7_3.s ตามโค้ดต่อไปนี้ ผู้อ่านสามารถข้ามประโยคคอมเมนต์ได้ เมื่อทำความเข้าใจแต่ละคำ สั่งแล้ว

```
.data
  primes:
       .word 2
        .word 3
        .word 5
        .word 7
       .text
        .global main
  main:
                           @ Load the address for the data in R3
        LDR R3, =primes
        LDR R0, [R3, #4]
                           @ Get the next item in the list
  end:
                      4 bytes
       BX T.R
: Ro = 3 #
```

2. เพิ่มประโยคต่อไปนี้ใน makefile ให้รองรับ Lab7_3

```
Lab7_3: gcc -o Lab7_3 Lab7_3.s
```

3. ทำการ make และรันโปรแกรมโดยใช้คำสั่ง

```
$ make Lab7_3
$ ./Lab7_3
$ echo $ 9
t63010484@Pi432b:~/asm/Lab7 $ ./Lab7_3
t63010484@Pi432b:~/asm/Lab7 $ echo $?
3
```

;. 3 #

G.1.3 การใช้งานตัวแปรอาร์เรย์ชนิด byte

คำสั่ง LDRB ทำงานคล้ายกับคำสั่ง LDR แต่เป็นการอ่านค่าของตัวแปรอาร์เรย์ชนิด byte

1. สร้างไฟล์ Lab7_4.s ตามโค้ดต่อไปนี้ ผู้อ่านสามารถข้ามประโยคคอมเมนต์ได้ เมื่อทำความเข้าใจแต่ละคำ สั่งแล้ว

2. เพิ่มประโยคต่อไปนี้ใน makefile ให้รองรับ Lab7 4

```
Lab7_4:

gcc -o Lab7_4 Lab7_4.s
```

3. ทำการ make และรันโปรแกรมโดยใช้คำสั่ง

: 3 #

G.1.4 การเรียกใช้ฟังก์ชันและตัวแปรชนิดประโยครหัส ASCII

พังก์ชันสำเร็จรูปที่เข้าใจง่ายและใช้สำหรับเรียนรู้การพัฒนาโปรแกรมภาษา C เบื้องต้น คือ พังก์ชัน printf ซึ่ง ถูกกำหนดอยู่ในไฟล์เฮดเดอร์ stdio.h ตามตัวอย่างซอร์สโค้ด ในรูปที่ 3.9 และการทดลองที่ 5 ภาคผนวก E ใน การทดลองต่อไปนี้ ผู้อ่านจะสังเกตเห็นว่าการเรียกใช้ฟังก์ชัน printf ในภาษาแอสเซมบลี โดยอาศัยตัวแปรชนิด ประโยค (String) ในรูปที่ 2.11 โดยใช้**คำสำคัญ** (Key Word) เหล่านี้ คือ .ascii และ .asciz ตัวแปรชนิด asciz จะมีตัวอักษรพิเศษ เรียกว่า อักษรนัลล์ NULL หรือ /0 ปิดท้ายประโยคเสมอ และอักษร NULL จะมีรหัส ASCII เท่ากับ 00_{16} ตามตารางรหัสแอสกี ในรูปที่ 2.12

1. กรอกคำสั่งต่อไปนี้ลงในไฟล์ใหม่ชื่อ Lab7 5.s และทำความเข้าใจประโยคคอมเมนต์แต่ละบรรทัด

```
.data
.balign 4
question: .asciz "What is your favorite number?"
.balign 4
message: .asciz "%d is a great number \n"
.balign 4
pattern: .asciz "%d"
.balign 4
number: .word 0
.balign 4
lr_bu: .word 0
.text @ Text segment begins here
@ Used by the compiler to tell libc where main is located
.global main
.func main
main:
   @ Backup the value inside Link Register
   LDR R1, addr_lr_bu
   STR lr, [R1] @ Mem[addr_lr_bu] <- LR
   @ Load and print question
   LDR R0, addr_question
   BL printf
```

```
@ Define pattern to scanf and where to store number
        LDR R0, addr_pattern 1 ] pass by Ref | keyboard 1/P of intilly mem dram

LDR R1, addr_number 2 ] scanf( 18x) 4 liv Registerists
        BL scanf
                                            address vus mem bRAM
        @ Print the message with number
        LDR R0, addr_message
        LDR R1, addr_number
        LDR R1, [R1]
        BL printf
        @ Load the value of lr_bu to LR
        LDR lr, addr_lr_bu (เล้กงผลง แห่งใจอ
        LDR lr, [lr] @ LR <- Mem[addr_lr_bu]
        BX lr
     @ Define addresses of variables
     addr_question: .word question
     addr_message: .word message
     addr_pattern: .word pattern
     addr_number: .word number
     addr_lr_bu: .word lr_bu
     @ Declare printf and scanf functions to be linked with
     .global printf
     .global scanf
2. เพิ่มประโยคใน makefile ให้รองรับ Lab7 5
  Lab7_5:
           gcc -o Lab7_5 Lab7_5.s
```

3. ทำการ make และรันโปรแกรมโดยใช้คำสั่ง

\$ make Lab7_5

\$./Lab7_5

```
t63010484@Pi432b:~/asm/Lab7 $ ./Lab7_5
What is your favorite number?5
 is a great number
```

G.2 การสร้างฟังก์ชันเสริมด้วยภาษาแอสเซมบลี

หัวข้อที่ 4.8 อธิบายโฟลว์การทำงานของฟังก์ชัน โดยใช้งานรีจิสเตอร์ R0 - R12 ดังนี้

- รีจิสเตอร์ R0, R1, R2, และR3 การส่งผ่านพารามิเตอร์ผ่านทางรีจิสเตอร์ R0 ถึง R3 ตามลำดับ ไปยังฟังก์ชันที่ถูกเรียก (Callee Function) ฟังก์ชันบางตัวต้องการจำนวนพารามิเตอร์มากกว่า 4 ค่า โปรแกรมเมอร์สามารถส่งพารามิเตอร์ผ่านทางสแต็กโดยคำสั่ง PUSH หรือคำสั่งที่ใกล้เคียง
- รีจิสเตอร์ R0 สำหรับรีเทิร์นหรือส่งค่ากลับไปหาฟังก์ชันผู้เรียก (Caller Function)
- R4 R12 สำหรับการใช้งานทั่วไป การใช้งานรีจิสเตอร์เหล่านี้ ควรตั้งค่าเริ่มต้นก่อนแล้วจึงสามารถนำค่า ไปคำนวณต่อได้
- รีจิสเตอร์เฉพาะ ได้แก่ Stack Pointer (SP หรือ R13) Link Register (LR หรือ R14) และ Program Counter (PC หรือ R15) โปรแกรมเมอร์จะต้องเก็บค่าของรีจิสเตอร์เหล่านี้เก็บไว้ (Back up) ในสแต็ก โดยเฉพาะรีจิสเตอร์ LR ก่อนเรียกใช้ฟังก์LR ตามที่อธิบายในหัวข้อที่ 4.8.2

ผู้อ่านสามารถสำเนาซอร์สโค้ดในการทดลองที่แล้วมาปรับแก้เป็นการทดลองนี้ได้

1. ปรับแก้ Lab7_5.s ที่มีให้เป็นไฟล์ใหม่ชื่อ Lab7_6.s ดังต่อไปนี้

```
.data
@ Define all the strings and variables
.balign 4
get_num_1: .asciz "Number 1 :\n"
.balign 4
get_num_2: .asciz "Number 2 :\n"
@ printf and scanf use %d in decimal numbers
.balign 4
pattern: .asciz "%d"
@ Declare and initialize variables: num_1 and num_2
.balign 4
num_1: .word 0
.balign 4
num_2: .word 0
@ Output message pattern
.balign 4
output: .asciz "Resulf of d + d = dn"
```

```
@ Variables to backup link register
   .balign 4
   lr_bu: .word 0
   .balign 4
   lr_bu_2: .word 0
   .text
sum func:
    @ Save (Store) Link Register to lr_bu_2
      LDR R2, addr_lr_bu_2
      STR lr, [R2] @ Mem[addr_lr_bu_2] <- LR
      @ Sum values in RO and R1 and return in RO
      ADD RO, RO, R1
      @ Load Link Register from back up 2
      LDR lr, addr_lr_bu_2
      LDR lr, [lr] @ LR <- Mem[addr_lr_bu_2]
      BX lr
   @ address of Link Register back up 2
   addr_lr_bu_2: .word lr_bu_2
   @ main function
   .global main
main:
       @ Store (back up) Link Register
       @ Print Number 1 :
       LDR R0, addr_get_num_1
       BL printf
       @ Get num_1 from user via keyboard
       LDR R0, addr_pattern
```

```
LDR R1, addr_num_1
   BL scanf
   @ Print Number 2 :
   LDR R0, addr_get_num_2
   BL printf
   @ Get num_2 from user via keyboard
   LDR R0, addr_pattern
   LDR R1, addr_num_2
   BL scanf
   @ Pass values of num_1 and num_2 to sum_func
   LDR R0, addr_num_1
   LDR R0, [R0]
                  @ R0 <- Mem[addr_num_1]
   LDR R1, addr_num_2
   LDR R1, [R1]  @ R1 <- Mem[addr_num_2]</pre>
   BL sum func
   @ Copy returned value from sum_func to R3
   MOV R3, R0 @ to printf
   @ Print the output message, num_1, num_2 and result
   LDR R0, addr_output
   LDR R1, addr_num_1
   LDR R1, [R1]
   LDR R2, addr_num_2
   LDR R2, [R2]
   BL printf
   @ Restore Link Register to return
   LDR lr, addr_lr_bu
   LDR lr, [lr] @ LR <- Mem[addr_lr_bu]
   BX lr
@ Define pointer variables
addr_get_num_1: .word get_num_1
addr_get_num_2: .word get_num_2
addr_pattern: .word pattern
addr_num_1: .word num_1
```

```
addr_num_2: .word num_2
addr_output: .word output
addr_lr_bu: .word lr_bu
```

- @ Declare printf and scanf functions to be linked with
 - .global printf
 - .global scanf
- 2. เพิ่มประโยคใน makefile ให้รองรับ Lab7_6 ดังนี้

```
Lab7_6: gcc -o Lab7_6 Lab7_6.s
```

3. ทำการ make และรันโปรแกรมโดยใช้คำสั่ง

```
$ make Lab7_6
$ ./Lab7_6
```

4. ระบุซอร์สโค้ดใน Lab7_6.s ว่าตรงกับประโยคภาษา C ต่อไปนี้ int num1, num2

```
num_1: word o / num_2: word o
```

t63010484@Pi432b:~/asm/Lab7 \$./Lab7_6
Number 1 :
6
Number 2 :
5
Resulf of 6 + 5 = 11

- 5. ระบุซอร์สโค้ดใน Lab7_6.s ว่าตรงกับประโยคภาษา C ต่อไปนี้ sum = num1 + num2 ADD RO, RO, RI
- 6. มีการแบ็กอัปค่าของ LR ลงในสแต็กหรือไม่ หากไม่มีแล้วในการทดลองเก็บค่าของ LR ไว้ที่ใด เพราะเหตุ ใด ไม่มี เก็บไว้ที่ตำแน่ง address ของกับเปร lr_bu และ lr_bu_2
- 7. วิธีการแบ็กอัปค่า LR ในการทดลองสามารถใช้กับฟังก์ชันชนิดรีเคอร์สีฟ (Recursive) ได้หรือไม่ เพราะ เหตุใด

ไม่ได้ เนื่องภกตับแปร lr_bu และ lr_bu_2 ก็เก็บ address row lr มีเพียง 2 ศรี ชิงไม่พองอิกเรใช้บางแบบ Recursive จึงก้องใช้แบบ Stack

G.3 กิจกรรมท้ายการทดลอง

- 1. จงเปรียบเทียบการเรียกใช้พังค์ชัน printf และ scanf ในภาษา C จากการทดลองที่ 5 ภาคผนวก E กับการทดลองนี้ด้านการส่งพารามิเตอร์
- 2. จงบอกความแตกต่างระหว่างการส่งค่าพารามิเตอร์แบบ Pass by Values และ Pass by Reference
- 3. จงยกตัวอย่างการเรียกใช้ฟังก์ชัน printf ด้วยการส่งค่าพารามิเตอร์แบบ Pass by Values
- 4. จงยกตัวอย่างการเรียกใช้ฟังก์ชัน scanf ด้วยการส่งค่าพารามิเตอร์แบบ Pass by Reference
- 5. จงพัฒนาโปรแกรมด้วยภาษา C เพื่อรับตัวเลขจำนวน 2 ตัวจากผู้ใช้ผ่านทางคีย์บอร์ด เรียกว่า A และ B แล้วคำนวณและแสดงผลลัพธ์ ตามตารางต่อไปนี้ "A % B = <Result>".

Input	Output
5 2	5 % 2 = 1
18 6	18 % 6 = 0
5 10	5 % 10 = 5
10 5	10 % 5 = 0

- 6. จงเปรียบเทียบฟังก์ชัน scanf และ printf ในการทดลองนี้กับการทดลองที่ 5 ภาคผนวก E
- 7. จงพัฒนาโปรแกรมด้วยภาษา C เพื่อรับตัวเลขจำนวน 2 ตัวจากผู้ใช้ผ่านทางคีย์บอร์ด เรียกว่า A และ B แล้วคำนวณหาค่า หารร่วมมาก (Greatest Common Divisor) หรือ หรม (GCD) และแสดงผลลัพธ์ตาม ตัวอย่างในตารางต่อไปนี้

Input	Output
5 2	1
18 6	6
49 42	7
81 18	9

- 8. จงพัฒนาโปรแกรมด้วยภาษา Assembly เพื่อรับตัวเลขจำนวน 2 ตัวจากผู้ใช้ผ่านทางคีย์บอร์ด เรียกว่า A และ B และแสดงผลลัพธ์ A หรือ B ที่มีค่ามากกว่าด้วยคำสั่งภาษาแอสเซมบลี
- 9. จงพัฒนาโปรแกรมด้วยภาษา Assembly เพื่อรับตัวเลขจำนวน 2 ตัวจากผู้ใช้ผ่านทางคีย์บอร์ด เรียกว่า A และ B และแสดงผลลัพธ์ค่า A modulus B ซึ่งเท่ากับ ค่าเศษจากการคำนวณ A/B ด้วยคำสั่งภาษาแอส เซมบลี
- 10. จงพัฒนาโปรแกรมด้วยภาษา Assembly เพื่อรับตัวเลขจำนวน 2 ตัวจากผู้ใช้ผ่านทางคีย์บอร์ด เรียกว่า A และ B แล้วคำนวณหาค่า หารร่วมมาก (Greatest Common Divisor) หรือ หรม (GCD) ด้วยคำสั่งภาษา แคสเซมบลีและแสดงผลลัพธ์ ตามตารางในข้อ 6

